

राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः
विशिष्टाचार्यप्रवेशपरीक्षा – 2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः – आगमः

पूर्णाङ्कः - 100

1 “वयं तत्त्वान्वेषान्मधुकर ! हतास्त्वं खलुकृती” इति वाक्येन अन्वेषणा-पदस्य प्रयोगः
केन विहितः ?

A माघेन	B कालिदासेन
C विष्णुशर्मणा	D श्रीहर्षेण

2 अनुसन्धानस्य कोऽर्थः ?

- A पुनः पुनः निरीक्षणम्
B समस्यायाः कृते निवारणोपायान्वेषणम्
C वैज्ञानिकोपायैः समस्यायाः सत्यासत्यप्रघटनम्
D विषयविस्तारं कृत्वा शोधप्रबन्धलेखनम्

3 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रथमं सोपानं किम् ?

- A समस्यासहायकसामग्रीसङ्कलनम्
B समस्यायाः मूल्याङ्कनम्
C समस्यानिर्वाचनम्
D समस्यासमाधानाय प्रयासः

4 अनुसन्धाने प्रतिपादितानि तथ्यानि कीदृशानि स्युः ?

A नमनीयानि	B व्यावहारिकाणि
C मौलिकानि	D एतत्सर्वम्

5 अधो लिखितेषु किं पदम् “अनुसन्धानम्” इतिपदेन समानार्थकं न भवति ?

A गवेषणम्	B शोधसन्दर्भः
C संशोधनम्	D परिशोधनम्

6 गुणात्मकानुसन्धाने अधोलिखितेषु किं नोपयुज्यते ?

- A आगमनात्मकविश्लेषणम् (Individual Analysis)

- B नैसर्गिकाध्ययनम् (Naturalistic Enquiry)
 C अन्तर्दृष्टिः (Insight)
 D संरचितसाक्षात्कारः (Structured Interviews)
- 7 “विमर्श” इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
 A कस्यापि मतस्य व्यङ्ग्यार्थनिर्धारणम्
 B कस्यापि मतस्य व्यापकार्थपरिशीलनम्
 C कस्यापि मतस्यानुवदनम्
 D कस्यापि मतस्य स्वीकारः परिहारो वा
- 8 “भारतीयग्रन्थसम्पादनशास्त्रप्रवेशिनी” ग्रन्थः तिरुपतिराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठेन कदा प्रकाशितः --
 A 2001 B 2002
 C 2010 D 2011
- 9 अधोलिखितेषु चिन्तनशीलप्रश्नः (Reflective Inquiry) कुत्र न प्रचलति ?
 A ज्ञानमीमांसायाम् (In epistemology)
 B मूल्यमीमांसायाम् (In axiology)
 C अध्यात्मशास्त्रे (In metaphysics)
 D ऐतिहासिकानुसन्धाने (In historical Research)
- 10 अधोलिखितेषु किम् ऐतिहासिकानुसन्धानस्य क्षेत्रमुच्यते ?
 A अर्थनीतिः B सभ्यता
 C अभिलेखः D एतत्सर्वम्
- 11 आधुनिकोपकरणेषु किं नान्तर्भवति ?
 A अन्तर्जालम् B ई - शोधपत्रिका
 C ग्रन्थसूची D ई – कोषाः
- 12 अधोलिखितेषु कानि सामग्रीसङ्कलने प्राथमिकस्रोतांसि भवन्ति ?
 A शोधपत्रिकाः B शासकीयानि अभिलेखानि
 C साहित्येतिहासः D कोशाः

- 13 संस्कृतवाङ्मये पुराणानि प्रामुख्येन कीदृशम् अनुसन्धानं सूचयन्ति ?
- A ऐतिहासिकम् B दार्शनिकम्
C संख्यात्मकम् D प्रायोगिकम्
- 14 आगमशास्त्रेषु अनुसन्धानस्य प्रधानं क्षेत्रं किम् ?
- A आलयसंस्कृतिः B सौन्दर्यसाधनम्
C आत्मतत्त्वविमर्शः D राजतन्त्रसंस्कृतिः
- 15 राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिषन् इति संस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?
- A या विद्या सा विमुक्तये B तमसो मा ज्येतिर्गमय
C विज्ञानमुपास्व D मातृकां रक्षत
- 16 “आत्मा वाऽरे द्रष्टव्यः श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यः” इति अनुसन्धानसूत्रं कुत्र वर्तते ?
- A तैत्तिरीयोपनिषदि B कठोपनिषदि
C बृहदारण्यकोपनिषदि D प्रश्नोपनिषदि
- 17 अनुसन्धानप्रविधेः कृते अपेक्षिताः षोडश पदार्थाः कस्मिन् दर्शने प्राप्यन्ते ?
- A वेदान्तदर्शने B सांख्यदर्शने
C न्यायदर्शने D योगदर्शने
- 18 अनुसन्धानाय अपेक्षितानि प्रमाण-प्रमेय-विमर्श-निर्णय-प्रवृत्त्याख्यानि तत्त्वानि कुत्र वर्णितानि ?
- A युक्तिदीपिकायाम् B शृङ्गारप्रकाशे
C रामायणे D श्रीमद्भगवद्गीतायाम्
- 19 “भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च” इति कीदृशम् अनुसन्धानम्?
- A सर्वेक्षणम् B शास्त्रीयम्
C तुलनात्मकम् D क्षेत्रीयम्
- 20 “विमूढाः नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः” इति कुत्रोक्तम् ?
- A रामायणे B स्कन्दपुराणे
C गीतायाम् D भागवते

- 21 नित्यं मनसः बन्धनं योगः कः ?
 A विधियोगः B ज्ञानयोगः
 C कर्मयोगः D संन्यासयोगः
- 22 चित्तस्य सततमर्थे श्रेयसि बन्धनं कः ?
 A कर्मयोगः B ज्ञानयोगः
 C भक्तियोगः D राजयोगः
- 23 अहिंसासत्यमस्तेयादि दशलक्षणानि कस्य योगाङ्गस्य लक्षणानि ?
 A यमस्य B नियमस्य
 C प्राणायामस्य D प्रत्याहारस्य
- 24 नाडीशुद्धौ निर्दिष्टः योगाङ्गः कः ?
 A समाधिः B प्रत्याहारः
 C प्राणायामः D नियमः
- 25 दशनाडीषु चरन्ति वायवः कति ?
 A तिस्रः B दश
 C नव D पञ्च
- 26 मर्मस्थानानि कति ?
 A चतुर्दश B द्वादश
 C अष्टादश D नवदश
- 27 व्योमांशे परमात्मानं कं समर्चयेत् ?
 A अनिरुद्धं B प्रद्युम्नं
 C वासुदेवं D नारायणम्
- 28 सप्तजन्मकृतं पापं केन योगाङ्गेन नश्यति ?
 A प्राणायामेन B ध्यानेन
 C आसनेन D प्रत्याहारेण
- 29 जीवात्मनः परस्यापि यदैक्यं उभयोरपि अत्र योगाङ्गं किम् ?
 A समाधिः B यमः
 C नियमः D आसनम्

- 30 पाद्मसंहिता ग्रन्थकर्ता कः ?
A अत्रिः
B श्रीमन्नारायणः
C परमशिवः
D वासुदेवः
- 31 पाद्मसंहितायां कस्मिन् पादे योगाङ्गविवरणं उपदिष्टम् ?
A योगपादे
B चर्यापादे
C ज्ञानपादे
D क्रियापादे
- 32 योगः कतिविधः ?
A द्विविधः
B चतुर्विधः
C पञ्चविधः
D सप्तविधः
- 33 ब्रह्मचर्यं कस्य योगाङ्गस्य लक्षणम् ?
A ध्यानस्य
B यमस्य
C आसनस्य
D प्राणायामस्य
- 34 मिताहारं कस्य योगाङ्गस्य लक्षणम् ?
A नियमस्य
B आसनस्य
C यमस्य
D प्रत्याहारस्य
- 35 शौचं कस्य योगाङ्गस्य लक्षणम् ?
A यमस्य
B नियमस्य
C प्राणायामस्य
D ध्यानस्य
- 36 हरेराराधनं कस्य योगाङ्गस्य लक्षणम् ?
A नियमस्य
B यमस्य
C प्रत्याहारस्य
D प्राणायामस्य
- 37 जपः कस्य योगाङ्गस्य लक्षणम् ?
A यमस्य
B ध्यानस्य
C नियमस्य
D आसनस्य
- 38 सर्वपापप्रणाशनं आसनं किम् ?

- A गोमुखासनम् B भद्रासनम्
C मयूरासनम् D सिंहासनम्
- 39 मयूरवत् शरीरस्थापनस्य आसनस्य नम किम् ?
A स्वस्तिकासनम् B मयूरासनम्
C सिंहासनम् D गोमुखासनम्
- 40 कन्दमध्ये स्थिता नाडी का ?
A पिङ्गला B सुषुम्ना
C इडा D वायु
- 41 अधोमुखा मेढ्रान्तावधिरायता नाडी का ?
A कुहूनाडी B सुषुम्ना
C इडानाडी D पिङ्गलानाडी
- 42 दशनाडीषु स्थिताः का ?
A प्राणादिवायवः B इन्द्रियाणि
C पञ्चभूतानि D मर्मस्थानानि
- 43 सर्वगात्रेषु सर्वव्यापी स्थितः कः ?
A समानः B प्राणः
C उदानः D व्यानः
- 44 तेजस्वी बलवान् केन भवेत् ?
A प्राणायामेन B दानेन
C विद्यया D ज्ञानेन
- 45 प्रत्याहारः कतिविधः ?
A द्विविधः B पञ्चविधः
C सप्तविधः D नवविधः
- 46 स्थानात् स्थानात् समाकर्षणं केन योगाङ्गेन कर्तुं शक्यते ?
A प्रत्याहारेण B यमेन
C नियमेन D आसनेन

- 47 ब्रह्मसंपद्यते न भूयः संसरोदिह कः ?
 A योगी
 B प्राणायामः
 C प्रत्याहारः
 D आचार्यः
- 48 देहमध्यस्थितः कः ?
 A दीपः
 B वृक्षः
 C कविः
 D राजा
- 49 हृत्पुण्डरीकमध्यस्थः कः ?
 A जीवः
 B परमात्मा
 C योगः
 D कविः
- 50 योगसाधनेन किं नश्यति ?
 A अज्ञानं
 B धनं
 C विद्या
 D सुवर्णं
- 51 योगपादे कति अध्यायाः सन्ति ?
 A चत्वारः
 B त्रयः
 C पञ्च
 D नव
- 52 संसारसागरोत्तारणकारणभूता का ?
 A समाधिः
 B अविद्या
 C लता
 D रमा
- 53 कम्पनं वपुषः यस्य स च प्राणायामः कः ?
 A अधमः
 B उत्तमः
 C मध्यमः
 D उत्तमाधमः
- 54 उत्थानं वपुषः यस्य स च प्राणायामः कः ?
 A उत्तमः
 B मध्यमः
 C अधमः
 D मध्यमोत्तमः
- 55 प्रस्वेदजननं यस्य स च प्राणायामः कः ?
 A मध्यमः
 B उत्तमः

- C अधमः D अधमाधमः
- 56 देहमध्ये विराजमानं चक्रं कीदृशम् ?
A दशारं B सप्तारं
C द्वादशारं D अष्टादशारं
- 57 कुहूनाडी कीदृशी ?
A अधोमुखा B उर्ध्वमुखा
C तिर्यङ्मुखा D प्राङ्मुखा
- 58 गोमुखवत् निर्दिष्टं आसनं किम् ?
A गोमुखासनम् B वज्रासनम्
C पद्मासनम् D मयूरासनम्
- 59 प्राणायामेन प्राणः केन अङ्गुलप्रमाणेन अधिकः भवति ?
A द्वादशाङ्गुलेन B दशाङ्गुलेन
C नवाङ्गुलेन D विंशत्यङ्गुलेन
- 60 कस्यां संहितायां योगपादः उपदिष्टः ?
A पाद्मसंहितायां B कपिञ्जलसंहितायाम्
C श्रीप्रश्नसंहितायाम् D नारदीयसंहितायाम्
- 61 चन्द्रज्ञानागमः कस्य मुखात् समुत्पन्नः
A विष्णोः B सूर्यस्य
C परमशिवस्य D विनायकस्य
- 62 चन्द्रज्ञानागमः कस्य आगमसम्बद्धः ?
A पञ्चरात्रस्य B वैखानसस्य
C शैवगमस्य D कौमारागमस्य
- 63 संसारवशवर्तिनः के ?
A देवाः B पतयः
C पशवः D ज्ञानिनः
- 64 मलमायादिभिः पशून् कः बध्नाति ?

- A पतिः
C योगः
- B जीवः
D नाशः
- 65 विश्वेश्वरः कः ?
A प्राणायामः
C जीवः
- B पतिः
D सर्वः
- 66 परमशिवस्य तत्त्वानि कति ?
A चतुर्विंशतिः
C अष्टादश
- B षोडश
D नवविंशतिः
- 67 इन्द्रियाणि कति ?
A 8
C 10
- B 4
D 12
- 68 आकाशः कस्य शासनात् प्रवर्तते ?
A जीवस्य
C परमशिवस्य
- B वृक्षस्य
D कवेः
- 69 पाकाद्यं करोत्यग्निः कस्य शासनात् ?
A शविस्य
C जीवस्य
- B विष्णोः
D रामस्य
- 70 विश्वे आपः प्रचलति कस्य आज्ञया ?
A शिवस्य
C विष्णोः
- B जीवस्य
D रामस्य
- 71 कः त्रिलोकान् सुरान् रक्षति शिवाज्ञया ?
A वरुणः
C अग्निः
- B इन्द्रः
D यमः
- 72 व्याधिभिः अधार्मिकाणां मृतानां पीडां करोति कः ?
A अग्निः
- B इन्द्रः

- C यमः D वरुणः
- 73 अपां नित्यं जीवयात्रां प्रददति कः ?
A वरुणः B वायुः
C रामः D कृष्णः
- 74 विश्वेश्वराज्ञया कः विश्वं पालयति ?
A ब्रह्मा B विष्णुः
C शिवः D यमः
- 75 सकलं करोति संहरति पालयति कः ?
A कालः B जीवः
C वृक्षः D रामः
- 76 चन्द्रभूषणशासनात् कः ओषधीः संवर्धयति ?
A चन्द्रः B यमः
C इन्द्रः D रामः
- 77 चलाचलात्मकं सर्वं जगत् कस्य आज्ञाबलेन प्रवर्तते ?
A शविस्य B जीवस्य
C मनसः D जीवस्य
- 78 ईश्वरस्य अधीनौ द्वौ इमौ कौ वर्तेते ?
A बन्धमोक्षौ B ज्ञानयोगौ
C अहंकारममकारौ D राजयोगकर्मयोगौ
- 79 केन व्रतेन भवनिवारकत्वं सिद्ध्यति ?
A शाम्भवव्रतेन B विनायकव्रतेन
C गौरीव्रतेन D श्रीरामव्रतेन
- 80 अनन्तरुद्रः कस्मै उपदिशति चन्द्रज्ञानागमः ?
A बृहस्पतये B रामाय
C नारदाय D श्रीकृष्णाय
- 81 आवरणानि कति ?
A अष्टौ B चत्वारि
C सप्त D नव
- 82 विद्याकारः गुरुः कीदृशः ?

- A रामः
C शिवः
- B विष्णुः
D वृक्षः

83 कस्य क्रोधेन सर्वनाशः भवति ?

- A पुत्रस्य
C शिष्यस्य
- B गुरोः
D पितुः

84 पात्रे चन्दनपुष्पादीन् निधाय शिष्यः कस्मै दद्यात् ?

- A गुरवे
C पुत्राय
- B शिष्याय
D रामाय

85 लब्धधनेन शिष्यः शुभकार्येषु कं अर्चयति ?

- A गुरुं
C जनम्
- B शिष्यं
D पुत्रम्

86 यात्रा कतिविधा ?

- A द्विविधा
C सप्तविधा
- B त्रिविधा
D पञ्चविधा

87 फलाधिका यात्रा का ?

- A तीर्थयात्रा
C शोभायात्रा
- B गुरुयात्रा
D रामयात्रा

88 गुरोः प्रियकरस्सन् सर्वान् धर्मान् कर्तुमर्हति कः ?

- A भ्राता
C पिता
- B शिष्यः
D पुत्रः

89 शिवध्यानैकतत्परः कः ?

- A भक्तः
C शिष्यः
- B गुरुः
D रामः

90 दुष्टगुरुः कीदृशः ?

- 91 कस्मिन् मासे गुरोः पूजा कर्तव्या ?
- A कुटिलः
C आचार्यः
- B गृहस्थः
D पुत्रः
- 92 कुब्जः कः ?
- A कार्तिके मासे
C तुलायाम्
- B वृषभे
D सिंहमासे
- 93 गुरुः कीदृशः ?
- A त्याज्यगुरुः
C यतिः
- B शिष्यः
D गृहस्थः
- 94 दिक्पालाः कति ?
- A गृहस्थः
C मिताहारी
- B असत्यवादी
D सत्यवादी
- 95 शिवप्रसादप्राप्तिः कया साद्ध्यते ?
- A अष्टौ
C सप्त
- B नव
D दश
- 96 शिवप्रसादप्राप्तिः कया साद्ध्यते ?
- A शिवदीक्षया
C द्वादशीव्रतेन
- B एकादशीव्रतेन
D नवमीव्रतेन
- 97 षडध्वज्ञानवत्सलः कः ?
- A गुरुः
C पुत्रः
- B शिष्यः
D कृष्णः
- 98 शिष्यलक्षणे अयं अन्यतमः ?
- A विनीतः
C मुण्डी
- B कुटिलः
D शिखी
- 99 गृहागतस्य गुरोः सत्कारः कीदृशः कार्यः
- A भिक्षाटनवत्
C शिवार्चनवत्
- B वरपूजावत्
D रामार्चनवत्
- 99 पञ्चभूतोत्पत्तिः कस्य आज्ञया जायते ?
- A विश्वेश्वरस्य
C गुहस्य
- B विनायकस्य
D कृष्णस्य

100 गुरुस्वरूपनिरूपकविवरणं केन उपदिष्टम् ?

A अनन्तरूद्रेण

B रामार्येण

C देशिकेन

D वासुदेवेन

ANSWER KEY

2M.Phil – Agama

<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY
1	B	26	C	51	C	76	A
2	C	27	C	52	A	77	A
3	C	28	B	53	C	78	A
4	D	29	A	54	A	79	A
5	B	30	B	55	C	80	A
6	D	31	A	56	C	81	A
7	D	32	A	57	A	82	C
8	B	33	B	58	A	83	B
9	D	34	C	59	A	84	A
10	D	35	A	60	A	85	A
11	C	36	A	61	C	86	B
12	B	37	C	62	C	87	B
13	A	38	B	63	C	88	B
14	A	39	B	64	A	89	B
15	C	40	B	65	B	90	A
16	C	41	A	66	A	91	A
17	C	42	A	67	C	92	A
18	B	43	A	68	C	93	A
19	D	44	A	69	A	94	A
20	C	45	A	70	A	95	A
21	C	46	A	71	B	96	A
22	B	47	A	72	C	97	A
23	A	48	A	73	A	98	C
24	C	49	B	74	B	99	A
25	B	50	A	75	A	100	A